КРУГЛИЙ СТІЛ · ЧЕРНІВЦІ · 13–14 ЛИСТОПАДА 2026 РОКУ

Оцінка ефективності впровадження Закону України «Про міжнародне територіальне співробітництво України»

від 24 квітня 2024 року № 3668-IX

Результати дослідження (опитування), проведеного в рамках контрольної функції Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, за сприяння Вестмінстерської фундації за демократію (WFD)

Василь Марків
експерт WFD

Правова основа: контрольна функція Комітету

ДІЄ ЗАРАЗ

Закон України «Про комітети Верховної Ради України» №3277-IV від 22.12.2005 (зі змінами)

Ст. 14 ч. 1 п. 1: контрольна функція комітетів полягає в «аналізі практики застосування законодавчих актів… підготовці та поданні відповідних висновків та рекомендацій…».
Ст. 24: комітети «здійснюють аналіз практики застосування… Конституції та законів України».

НАБРАВ ЧИННОСТІ 20.09.2023; ВВОДИТЬСЯ В ДІЮ ЧЕРЕЗ ОДИН РІК З ДНЯ ПРИПИНЕННЯ АБО СКАСУВАННЯ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Закон України «Про правотворчу діяльність» №3354-IX від 24.08.2023

Ст. 67: правовий моніторинг — «систематична комплексна контрольна діяльність, спрямована на відстеження, аналіз та оцінку реалізації прийнятих нормативно-правових актів…».
Комітет апробував цей підхід заздалегідь.

PLS — методика оцінки ефективності Закону, а не довільна ініціатива

Post-legislative scrutiny (методика WFD, практика парламенту Великої Британії), адаптована до вимог законодавства України: аналіз практики застосування закону та складові оцінки ефективності (ст. 67 ч. 3 п. 2 Закону №3354-IX):

Стадія реалізації закону
чи виконується закон

Ефективність і результативність
чи досягнуто мети закону

Запланований і незапланований вплив
на учасників суспільних відносин

Інші чинники реалізації
які впливають на досягнення мети

Комітет ВРУ організував дослідження

1

Вибір закону

Закон «Про МТС» №3668-IX відібрано Комітетом для оцінки ефективності та включено до плану контрольної функції Комітету

2

Технічне завдання

Розроблено ТЗ дослідження ефективності впровадження Закону «Про МТС» №3668-IX

3

Анкета-опитувальник

Розроблено анкету (гугл-форма), яка включала 68 питань у 6 тематичних блоках та профіль респондента; закриті й відкриті питання

4

Коло респондентів

Органи місцевого самоврядування (ОМС), виконавчі органи рад, асоціації ОМС, громадські організації, юридичні та фізичні особи, експерти, науковці

5

Опитування

27.11–26.12.2025 через Google-форму, відкриту для всіх, хто мав посилання

Поширення посилання: сайт Комітету, сторінка Комітету в Facebook, сайти ОВА (лист Мінрозвитку ОВА від 16.12.2025), портал «Децентралізація» та інші. Результат — 1 003 відповіді.

Як оцінювався Закон: масштаб і зміст опитування

1 003
відповіді на анкету

24 + Київ
області та м. Київ

68
питань анкети

27.11–26.12
2025 року — збір відповідей

Що оцінювали: тематичні блоки анкети

1. **Профіль респондента**
   статус, регіон, кадри, стратегії, навчання
2. **Обізнаність і доступ до інформації**
   знання Закону та Державної програми, бар’єри
3. **Практика МТС**
   участь, проєкти, партнери, напрями
4. **Оцінка ефективності Закону**
   досягнення мети, вплив, прозорість, перешкоди
5. **Вплив воєнного стану**
   можливості, пріоритетні напрями, потреба в адаптації
6. **Пропозиції щодо вдосконалення**
   положення Закону, інструменти, рекомендації Комітету

Мета Закону «Про МТС» №3668-IX — активізація, сприяння та розвиток МТС. Закон набрав чинності 27.06.2024.

Респонденти: майже половина — ОМС

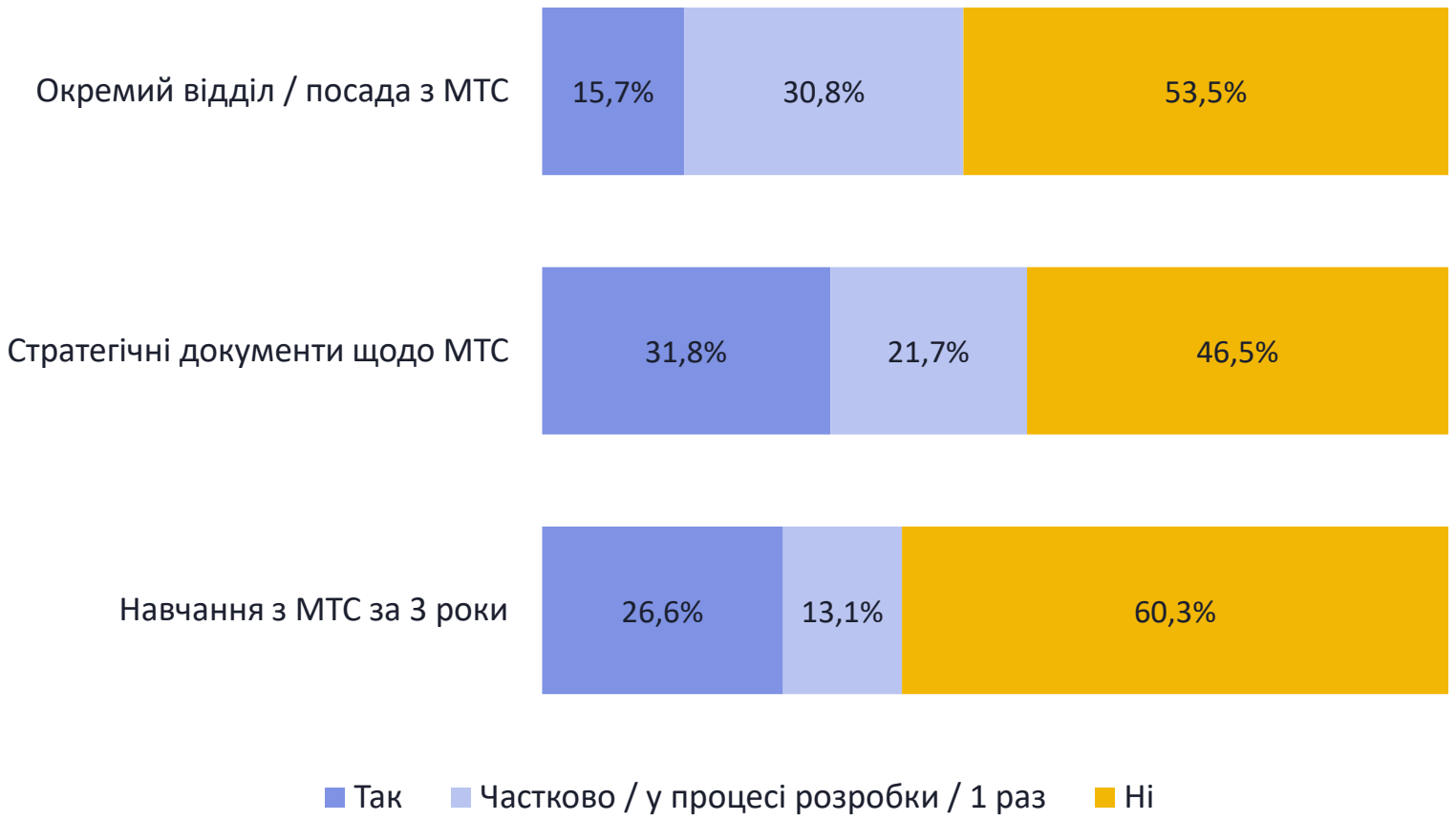

72,7%
респондентів — жінки

8,3% / 8,2%
найактивніші: Сумська та Київська області

15
відповідей з Чернівецької області (1,5%)

Готовність громад та інших учасників до МТС: відсутність кадрів і стратегій

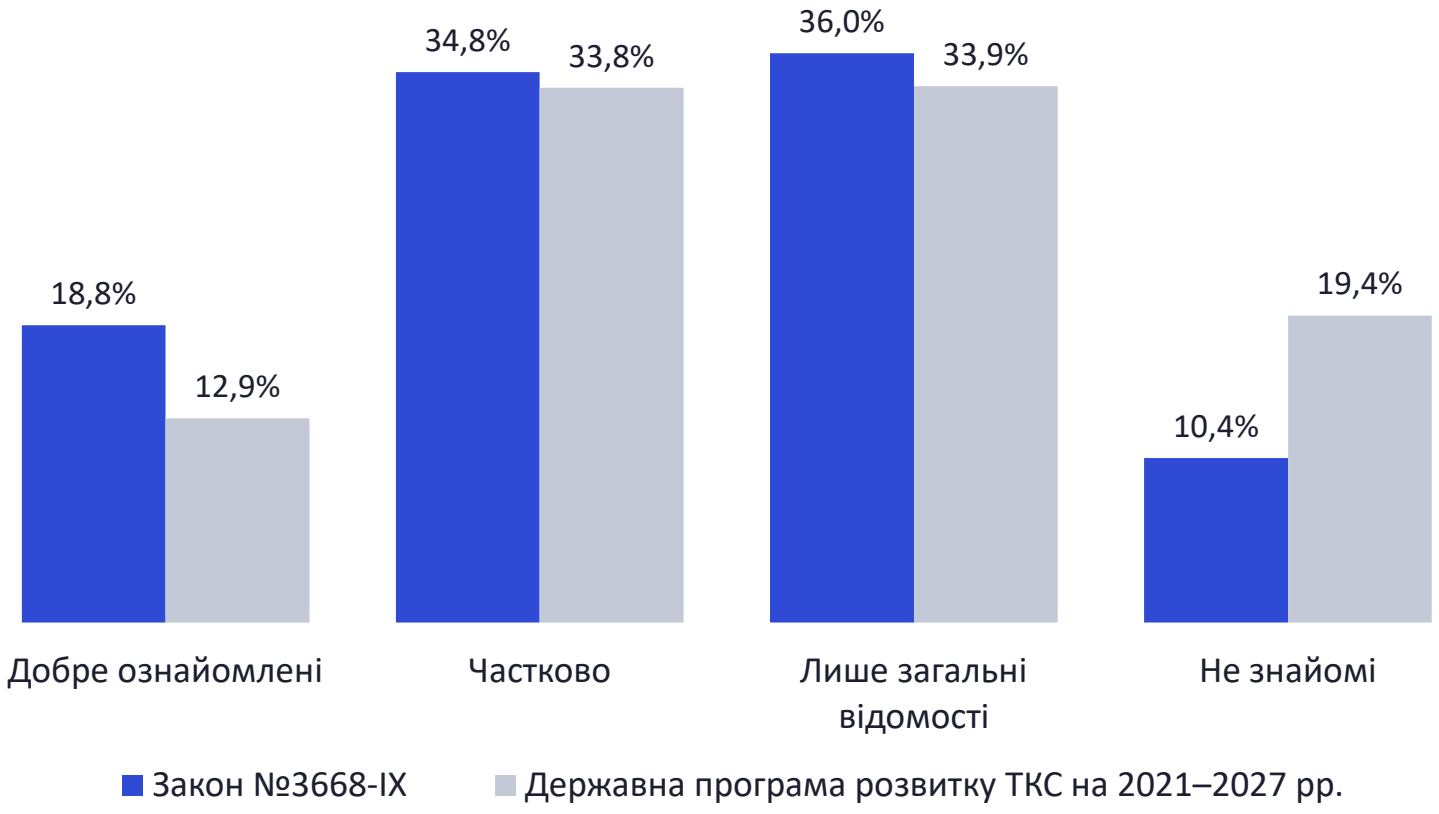
5,2 з 10

середня самооцінка кадрової спроможності для участі в МТС

2–3

фахівці з володіннями іноземними мовами та навичками проєктного менеджменту — мінімум, на думку респондентів

Обізнаність респондентів про Закон: знають загалом, але не в деталях

51%

оцінили достатність інформації про можливості МТС на 5 і нижче (за 10-бальною шкалою)

34,2%

головним бар’єром називають брак доступної практичної інформації

В ході опитування КМУ затвердив Державну програму розвитку міжнародного територіального співробітництва на 2025–2027 роки (постанова від 12.12.2025 №1647)

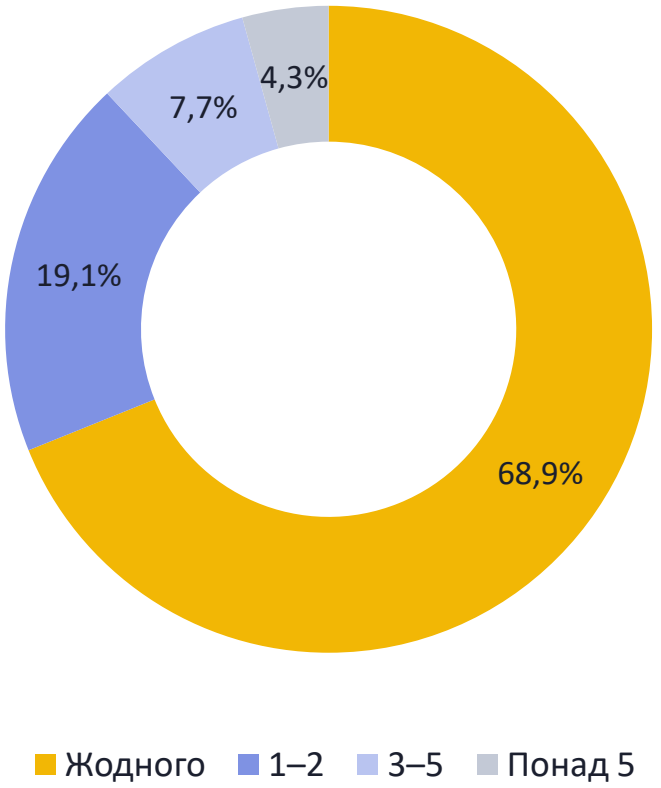
Практика МТС: досвід має кожна четверта установа

27,6%
брали участь у програмах чи проєктах МТС

24,7%
реалізують проєкти МТС зараз

13,3%
мають нових партнерів після ухвалення Закону

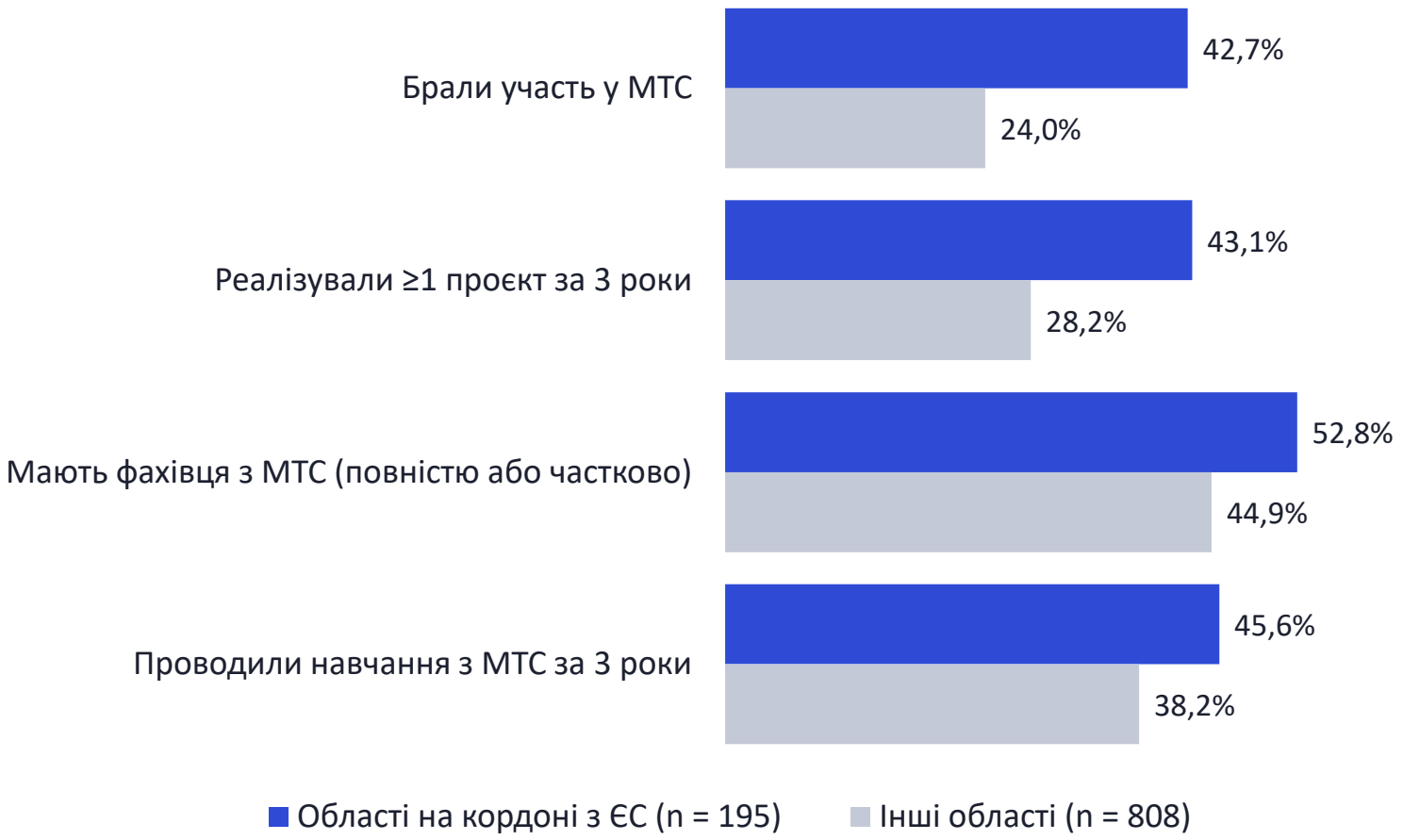
Проєкти МТС за останні 3 роки

Плутанина з донорськими програмами
Частина респондентів відносить до МТС такі донорські програми, як: U-LEAD, GIZ, ПРООН, USAID, Erasmus+. Це партнери чи інструменти, а не програми МТС. Опитування свідчить про недостатню обізнаність респондентів та потребу в роз’ясненні інституційної архітектури МТС.

Найчастіші партнери
Польща та Німеччина
(факт – Румунія)
серед програм — **Interreg NEXT**

Прикордонні області: участь у МТС майже вдвічі вища

Чернівецька область

15 респондентів

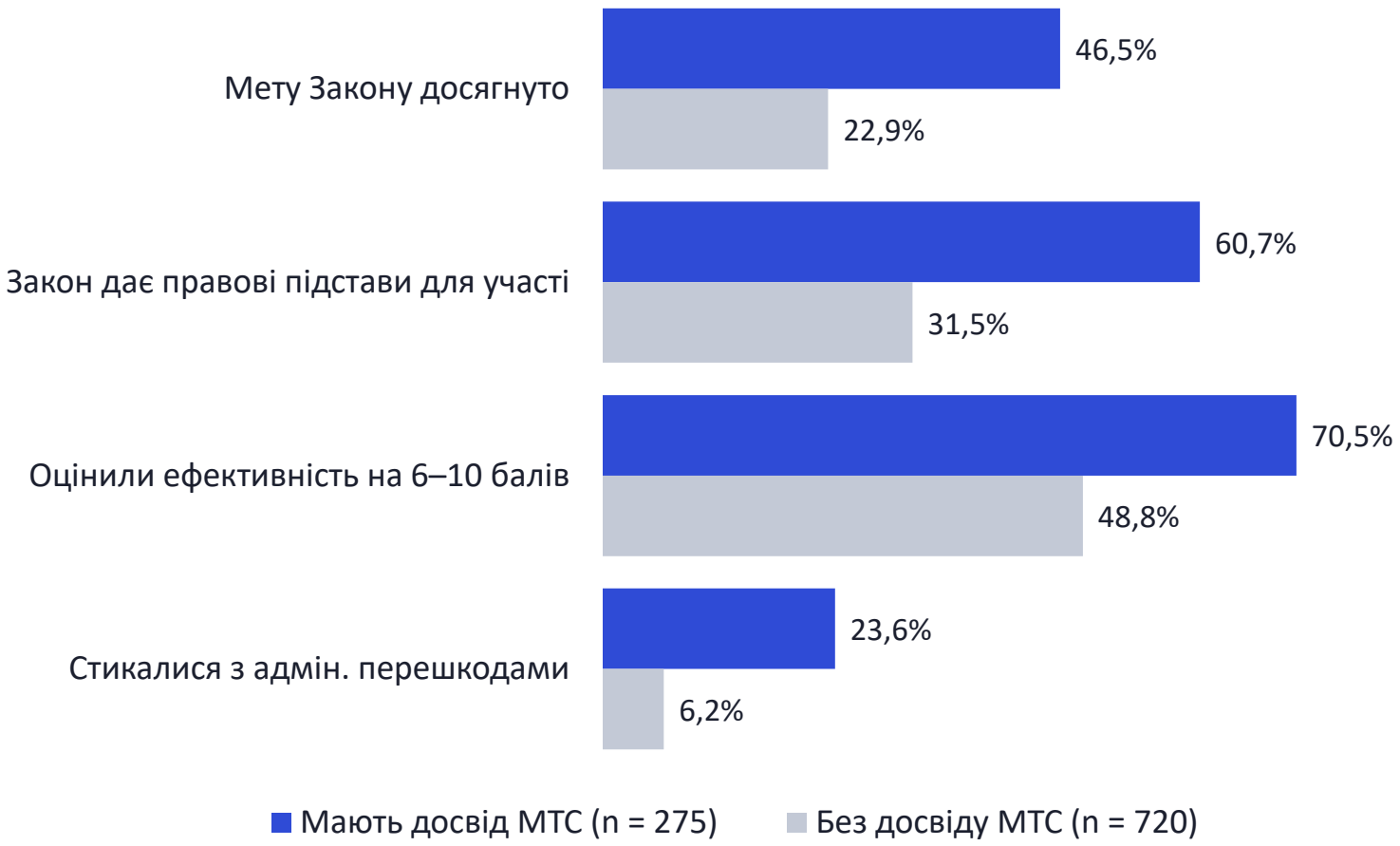
7 з них мають досвід МТС

6,5 середня оцінка ефективності Закону (по Україні — 6,05)

Вибірка мала — дані орієнтовні

Області на кордоні з ЄС: Волинська, Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька, Одеська. Розрахунок за даними опитування.

Закон оцінюють краще ті, хто його застосовує

6,8 vs 5,8

середня оцінка ефективності (з 10)

6,05

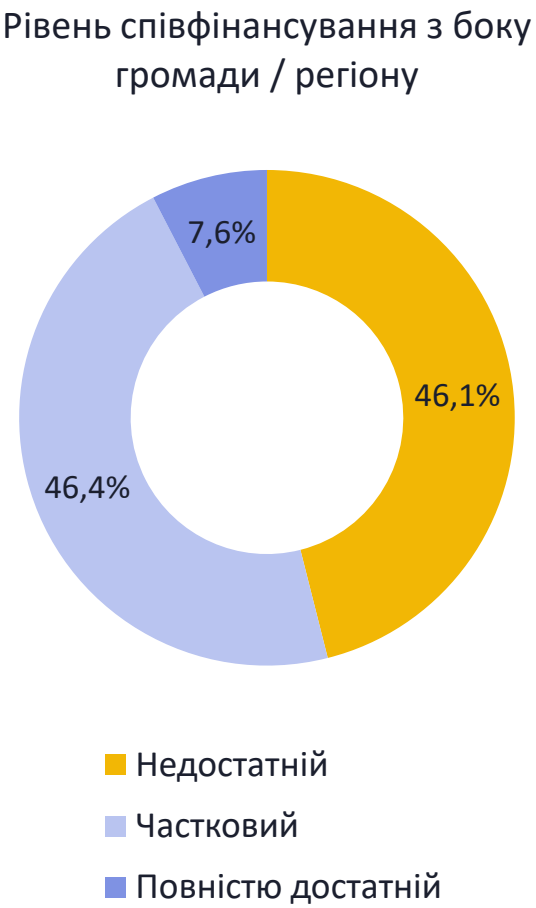
середня оцінка всіх респондентів

55,3%

не змогли оцінити, чи досягнуто мети Закону

Перешкоди для участі в МТС: кадри, співфінансування, інформація

Чого потребують суб’єкти МТС

53,6%

вважають найефективнішою фінансову підтримку держави

69%

зазначили потребу в додатковому навчанні на 8–10 з 10 (45% — на 10)

24,9% / 12,9%

обирають навчальну та консультативну підтримку

Узагальнений висновок згідно з відповідями респондентів: фінанси без знань використовуються неефективно, а навчання без фінансування не дає реалізації проєктів МТС — потрібне поєднання обох.

Пропозиції з анкет: створити єдиний інформаційний ресурс, державний фонд співфінансування, цифрова платформа для реєстрації та моніторингу проєктів МТС, а також для пошуку потенційних партнерів.

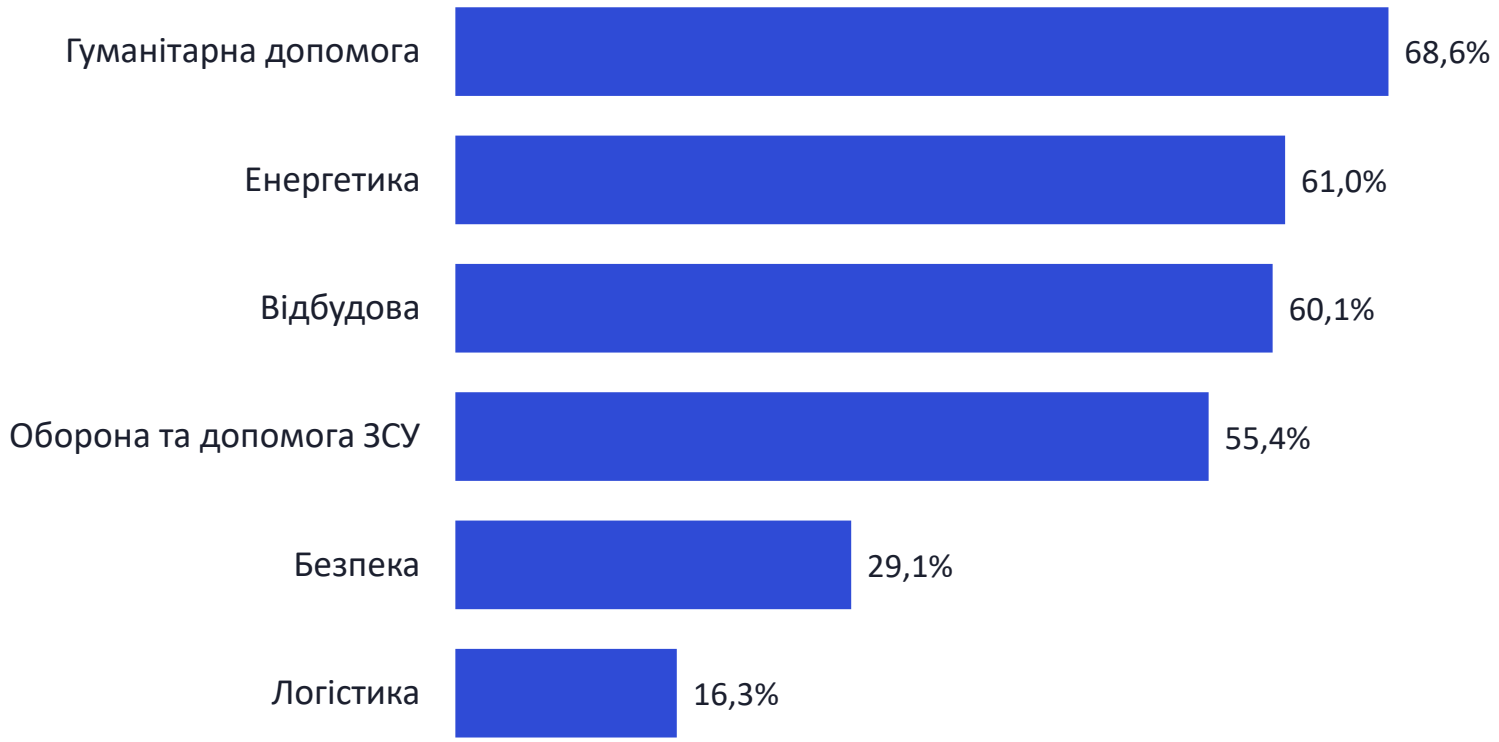
МТС в умовах війни: курс на відбудову та стійкість

86,4%
вважають МТС актуальним для відбудови територій

56%
відповіли, що війна обмежила можливості МТС

27,8%
— що війна їх розширила (серед практиків — 34,9%)

Найважливіші напрями МТС в умовах війни
згідно з відповідями респондентів

Пропозиції респондентів

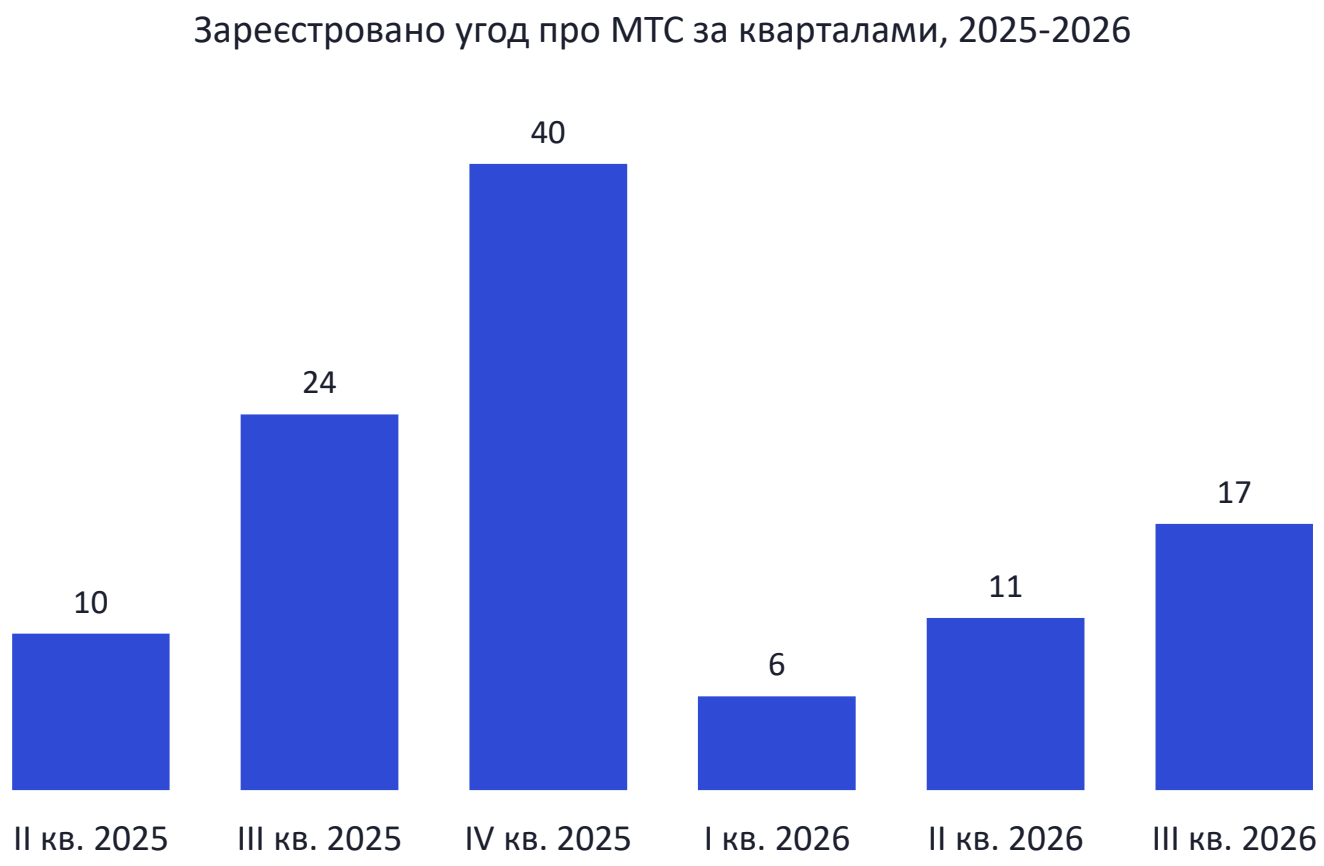
Найефективніша форма підтримки МТС

Теми відкритих пропозицій (161 респондент із 1003)

Державна координація, консультації, методичні рекомендації	≈36%
Особливі правила для воєнного стану, прифронтових і деокупованих громад	≈31%
Швидше погодження й реєстрація угод (строки, повідомний принцип)	≈30%
Державне співфінансування, кошти на власний внесок громади	≈28%
Навчання, кадри, оплата праці фахівців з МТС	≈26%
Єдина цифрова платформа: реєстрація, облік, моніторинг, база партнерів	≈20%

Закон на практиці: реєстр угод Мінрозвитку

109

угод зареєстровано з 12.06.2025 по 24.09.2026

26 (≈24%)

— угоди громад Чернівецької області, 22 з них — з Румунією

6 і 1

транскордонних і транснаціональних угод (решта — міжтериторіальні)

Джерело: Перелік зареєстрованих угод про МТС, Мінрозвитку, станом на 02.10.2026. На графіку 108 угод

Посилання на сайті Мінрегіону: https://mininfra.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/perelik-zareiestrovanikh-ugod-pro-mizhnarodne-teritorialn-spivrobitnitstvo-02-10-2026.xlsx

Дякую за увагу!

Окрема подяка 1 003 респондентам, які поділилися своїм досвідом під час проведеного Комітетом опитування.
Саме Ваші відповіді стали доказовою базою для парламентського контролю ефективності реалізації положень Закону «Про МТС» №3668-IX від 24.04.2024.

Василь Марків
експерт WFD · vmarkiv@cpk.ua · +38 066 715 77 47